Talousarvio vuodelle 2027 ja taloussuunnitelma vuosille 2027-2029

KHALL 16.11.2026 § 222
464/02.02.00/2026

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kaupunginhallitus päätti 7.9.2026 talousarviokehyksestä vuodelle 2027. Konserni- ja elinvoimapalveluiden toimintakate alittaa kehyksen noin 0,1 milj. eurolla ja teknisen toimen toimintakate on annetun kehyksen mukainen. Sivistystoimen toimintakatteen ylitys on noin -0,9 milj. euroa ja vesi -liikelaitoksen alitus noin -0,1 milj. euroa (toimintakate positiivinen).

Sastamalassa taloussuunnitelma laaditaan kolmivuotisena vuosille 2027–2029. Talousarvion tavoitteet perustuvat valtuuston 23.2.2026 (§ 4) hyväksymään strategiaan, hyvinvointisuunnitelmaan (20.4.2026 § 14) ja elinvoimaohjelmaan (20.4.2026 § 15). Vuoden 2027 talousarvio on toimialoittain nettositova. Investointimäärärahat sitovat toimialatasolla. Poikkeuksena on Tilakeskus, jolla on oma sitova investointimäärärahansa.

Sastamalan Vesi liikelaitoksen talousarvioesitys yhdistetään kaupungin tulos- ja rahoituslaskelmiin. Liikelaitoksen talousarviosta päättää liikelaitoksen johtokunta valtuuston asettamien sitovien erien ja kehystavoitteiden mukaisesti.

KEVA tiedotti 14.10.2026, että KEVA:n hallitus esittää KEVA:n valtuutetuille tasausmaksun merkittävää alentamista vuodelle 2027.

Sastamalan kaupungin osalta tasausmaksun alentamisen vaikutus on noin 0,5 milj. euroa vuodelle 2027 ja tämä on otettu huomioon kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä. Kaupunginjohtajan talousarvioesitys ei sisällä sivistyslautakunnan esittämää lisäystä perhepäivähoitoon.

Toimintatuotot ja -kulut

Toimintatuottoja ennakoidaan kertyvän 43,5 milj. euroa ja toimintakuluja -108,5 milj. euroa. Talousarvion käyttötalouden nettomenot ovat -64,6 milj. euroa ja kasvavat noin -1,3 milj. euroa (+2,1 %) vuoden 2026 muutetusta talousarviosta. Vertailukelpoinen nettomenojen kasvu on kuitenkin maltillisempi +1 %, koska Sylvään liikuntahallin valmistuminen ja käyttöönotto lisää perusopetuksen vuokrakustannuksia 0,7 milj. eurolla ja siten koko kaupungin toimintakatetta. Henkilöstömenot kasvavat vuonna 2027 noin 0,4 milj. euroa (+ 0,8 %) MTA2026 nähden, mitä voidaan pitää hyvin maltillisena tasona huomioiden kunta-alan palkkaratkaisun vaikutus (+3,85 % vs. TA2026).

Verotulot ja valtionosuudet

Kaupungin verotulojen on arvioitu olevan noin 57 milj. euroa ja kasvavan noin 1,4 milj. eurolla (+2,6 %) vuoden 2026 ennusteesta, vaikka sekä tulovero- että kiinteistöveroprosentit pidetään vuoden 2026 tasolla. Verotuloarviot pohjautuvat Kuntaliiton julkaiseman veroennustekehikon tietoihin sekä kaupungin omaan arvioon.

Valtionosuuksien on arvioitu olevan vuonna 2026 noin 14 milj. euroa ja laskevan vuodesta 2026 lähes 2 milj. eurolla (-12,3 %). Määräaikaiset sote-takaisinperinnät (noin 1 milj. euroa), kehysriihessä päätetty ylimääräinen 2 %-yksikön leikkaus (noin 0,3 milj. euroa) sekä 2,8 %-yksikön indeksijarru (noin 0,4 milj. euroa) rasittavat kuntien taloutta. Lisäksi verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen määrä (kaupunki saajana) pienenee Sastamalan osalta noin 0,5 milj. eurolla vuodesta 2026. Vaikean työllisyystilanteen vuoksi kuntien valtionosuuksista vähennettävän perustoimeentulotuen kustannukset (kuntien osuus 50 %) kasvavat Sastamalassa noin 0,3 milj. eurolla. OKM:n (opetus- ja kulttuuritoimen) valtionosuutta pienentää erityisesti valmistavan opetuksen ja yleisesti lapsimäärän väheneminen.

Valtionosuusarvio vuodelle 2027 pohjautuu valtiovarainministeriön (VM) ja Kuntaliiton ennakollisiin valtionosuuslaskelmiin sekä kaupungin omaan arvioon muun muassa valmistavan opetuksen ja lukio-opetuksen määristä (OKM:n valtionosuus). Taloussuunnitelmavuosien 2028–2029 valtionosuudet perustuvat VM:n syksyn 2026 kuntatalousohjelman painelaskelman tietoihin sekä kaupungin omaan arvioon. Vuoden 2029 valtionosuuden määrässä ei ole huomioitu valmistelussa olevaa esitystä perustoimeentulotuen rahoitukseen liittyvästä muutoksesta.

Rahoitustuotot ja -kulut, vuosikate, poistot, tilikauden tulos sekä ali-/ylijäämä

Rahoitustuotot ja – kulut ovat yhteensä noin -0,9 milj. euroa. Vuosikate muodostuu noin 5,5 milj. euroa positiiviseksi vuonna 2027, mutta ei riitä kattamaan noin 9,4 milj. euron poistoja. Kaupungin poistotaso pysyy melko vakaana taloussuunnitelmakaudella 2027–2029 vuosittaisen poistotason ollessa noin 9,3–9,4 milj. euroa. Vuosikate ei riitä kattamaan poistoja minään taloussuunnitelman vuotena.

Vuoden 2027 talousarvion tulos on noin -3,9 milj. euroa tappiollinen ja tuloksenkäsittelyerien (+0,6 milj. euroa) jälkeen noin -3,2 milj. euroa alijäämäinen. Taloussuunnitelmavuosina 2028–2029 tuloksen ennakoidaan paranevan hieman siitä huolimatta, että uimahallin valmistuminen ja käyttöönotto lisää kustannuksia noin 2,4 milj. eurolla vuodesta 2028 alkaen (tästä 0,7 milj. euron liikuntahallin osuus luvuissa jo 2027). Vuonna 2028 tulos on noin -2,9 milj. euroa tappiollinen ja vuonna 2029 tappion ennakoidaan pienenevän noin -2,4 milj. euroon. Tilinpäätössiirrot hieman pienentävät alijäämää, mutta näidenkin jälkeen taloussuunnitelmakaudella 2027–2029 alijäämää on kertymässä yhteensä -7,2 milj. euroa.

Investoinnit ja lainakannan kehitys

Sastamalan kaupungin nettoinvestoinnit ovat vuonna 2027 noin 7,4 milj. euroa ja koko suunnitelmakaudella 2027–2029 noin 27,5 milj. euroa. Kaupungin lainamäärän ennakoidaan olevan vuoden 2027 lopussa noin 51,1 milj. euroa (noin 2 200 euroa/asukas). Lainamäärän ennustetaan kasvavan hyvin maltillisesti suunnitelmakaudella ja olevan vuoden 2029 lopussa noin 55,2 milj. euroa. Vuoden 2029 lopussa kaupungin asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan olevan noin 2 430 euroa/asukas.

Konserniyhtiöt

Konserniyhtiöiden taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on esitelty talousarviokirjassa kuntalain 110 §:n 2 momentin mukaisesti.

Talousarvion ensimmäinen käsittely

Kaupunginhallitukselle esitellään talousarvion valmisteluvaihe. Toimialajohtajat esittelevät kokouksessa toimialansa talousarviot (käyttötalousosat sekä toiminnalliset tavoitteet) ja niissä tapahtuvat keskeiset muutokset.

Talouden tasapainotus

Kaupungin talouden lähtötilanne on hyvä. Vuoden 2025 tilinpäätöksen mukaan kaupungilla on taseessaan ylijäämää noin 47,4 milj. euroa. Vuoden 2026 tilinpäätösennuste on niukasti tappiollinen ilman sote-kiinteistöjen yhtiöittämisestä saatuja satunnaisia tuottoja, mutta satunnaisten tuottojen kanssa tilinpäätösennuste on selvästi ylijäämäinen.

Asukaskohtaisen lainamäärän ennustetaan olevan noin 2 200 euroa vuoden 2027 lopussa (Suomen keskiarvo noin 3 500 euroa/asukas vuonna 2025). Sastamalan kaupungilla ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa erillistä talouden tasapainotusohjelmaa. Talouden näkymät ovat kuitenkin heikentyneet selvästi. Taloussuunnitelmakauden 2027–2029 yhteenlaskettu tilikauden tulos on noin -9,1 milj. euroa tappiollinen.

Talousarviovuosi 2027 ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmavuodet pitävät jo sisällään tasapainotustoimenpiteitä, joita esimerkiksi nykyinen sivistystoimen palveluverkko mahdollistaa. Taloussuunnitelmavuosien toimintakuluihin ei ole myöskään tehty erityistä inflaatiotarkastusta (pois lukien henkilöstökuluihin 2 % vuosittain). Mikäli muihin toimintakuluihin (pl. avustukset) olisi tehty korotukset 3,3 %:lla peruspalvelujen hintaindeksin ennakoidun kasvun mukaisesti (lähde: VM, kuntatalousohjelma syksy 2026), heikkenisi kaupungin tulos lisää vuonna 2028 noin -1,6 milj. eurolla ja vuonna 2029 noin -1,7 milj. eurolla. Tällöin yhteenlaskettu tulos olisi noin -12,5 milj. euroa tappiollinen vuosina 2027–2029.

Talouden tasapainotustyö käynnistetään alkuvuodesta 2027 siten, että talous saadaan tasapainoon viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Kaupunginhallitus antaa toimialoille tarkemmat ohjeet talouden tasapainotustoimenpiteiden valmistelusta. Tavoitteena on, että valtuusto hyväksyy talouden tasapainotusohjelman vuosille 2028–2030 touko-kesäkuussa 2027. Taloutta tasapainotettaisiin vuosittain noin 1–1,5 milj. eurolla vuosina 2028–2030 siten, että talous olisi tasapainossa vuonna 2030.

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2029 on esityslistan liitteenä.

Toimivallan peruste — kuntalaki 110 §, hallintosääntö 73 §

Valmistelija — talousjohtaja Markus Jaakkola

Esittelijä — Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ottaa tiedoksi vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman valmistelutilanteen sekä käy keskustelua jatkovalmistelusta.

Päätös

Asian käsittelyn aluksi puheenjohtaja ehdotti, että kaupunginhallitus aloittaa talousarvioehdotuksen käsittelyn, ja jatkaa talousarvioehdotuksen käsittelyä edelleen kokouksessaan 23.11.2026. Tämän ehdotuksen kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi.

Merkittiin, että

- kaupunginhallitus piti kokoustauon klo 16.40 - 16.45 ja klo 17.50 - 18.20.

- talous- ja hallintopäällikkö Kirsi Sinisalo ja tekninen johtaja Kimmo Toukoniemi poistuivat kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Lisätietoja kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg, puh. 040 641 6735